

Nr.89 din 18 aprilie 2023

**Către: CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII
MOLDOVA**

***Copie: PARLAMENTUL REPUBLICII
MOLDOVA***

PROPUNERI

privind evaluarea ex-post
a Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat solicitarea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, nr. 29-06-3244 din 27 martie 2023, privind înaintarea unor eventuale propuneri și sugestii pe marginea evaluării ex-post juridice a Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală (în continuare Legea). Respectiv CALM intervine cu următoarele propuneri și sugestii.

1. Corelarea/ajustarea Legii cu Recomandările Consiliului European în domeniul democrației locale, precum și prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova.

1.1. Compartimentul privind controlul administrativ al activității autorităților administrației publice locale (APL) din Lege ar fi necesar să fie revizuit conform Recomandărilor Consiliului European (CALRCE) 179 (2005), 322 (2012) și 411 (2018), precum și Foi de parcurs (CALRCE și Guvern) revizuite din 2021.

1.2. Există probleme legate de corespunderea (concordanța) cu prevederile Codului administrativ (CA), cum ar fi de exemplu intrarea în vigoarea a actelor individuale ale APL – intră în vigoare din momentul publicării în Registrul actelor locale (inclusiv povara pe secretarii consiliului), respectiv CA are alta procedura: de comunicare și notificare a actului individual ca moment de intrare în vigoare, dar nu elementul de publicare ca în cazul actului normativ.

1.3. La fel ar trebui, cel puțin de examinat, cum conform modificărilor recente din legislație (în legătură cu Codul electoral nou) principalele APL (consiliu, primar) sunt

constituite în baza deciziei organului electoral ca organ executiv central (anterior fiind instanța de judecată) - nu-i aceasta încălcare a autonomiei locale și descentralizării administrative și chiar un conflict de interese: cel care execută legea în domeniul electoral efectuează și controlul executării acesteia (de legalitate) și chiar validează starea de fapt (mandatul)?

1.4. În contextul revizuirii controlului administrativ, ar trebui să fie revăzute principiile controlului inclusiv în contextul recomandărilor Consiliului European și celor menționate mai jos. Controlul de oportunitate trebuie mai clar reglementat, în special obiectul controlului - specificarea clară a atribuțiilor delegate de stat. Este necesară precizarea condițiilor controlului de oportunitate, în situația în care art. 225 alin. (1) din Codul administrativ stabilește că „instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ”.

1.5. De asemenea necesită a fi revizuită activitatea de control administrativ exercitată de către oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat în aspectul stabilirii locului și rolului notificărilor. Astfel notificarea s-ar atribui la procedura de coordonare (în aspectul asigurării legalității) dintre nivelul central și cel local, adică în limitele coordonării și raporturilor de colaborare dintre autoritățile centrale și cele locale. Respectiv după ce APL a întreprins acțiunile de rigoare, analizând argumentele suplimentare ale APL, oficiul CS decide privind adresarea ulterioară în judecată și aici trebuie de văzut dacă mai trebuie ca oficiul CS să remită suplimentar APL cererea prealabilă, de exemplu pentru a evita pierderea timpului și cheltuieli în instanță. Art. 163 lit. a) din Codul administrativ al RM stabilește că „procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă actul administrativ individual este emis de către Guvern, un consiliu local sau Adunarea Populară a Găgăuziei” și, în general, Codul administrativ nu prevede acțiuni de control administrativ de către oficiile teritoriale (conceptul potrivit căruia orice persoană interesată al cărui drept legitim a fost vătămat, poate depune o acțiune împotriva actului prejudiciabil).

1.6. Corespunzător prevederii art. 225 alin. (2) din Codul administrativ ar putea fi instituită obligația pentru oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, la verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar, să descrie (în actul emis de oficiul teritorial, în special cererea prealabilă dacă va fi instituită) modul concret (în speța vizată) în care autoritatea publică:

- și-a exercitat dreptul discreționar;
- a luat în considerare toate faptele relevante;
- a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;
- și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

1.7. În fond, Legea nr. 436/2006 nu prevede expres că notificările oficiului teritorial se examinează obligatoriu la consiliile locale, iar art. 68 alin. (4) din Lege admite „tăcerea” consiliului, totuși, art. 326¹ alin. (5) din Codul contravențional al RM sancționează cu

amendă contravențională „neincluderea pe ordinea de zi a ședinței consiliului local (raional) de către persoana responsabilă a notificării oficiului teritorial al Cancelariei de Stat”. Considerăm că aceste neclarități urmează a fi înlăturate. În condițiile Codului administrativ notificările nu își mai găsesc locul, fiind necesară (să rămână în lege doar) sesizarea directă împotriva actului administrativ prejudiciabil prin cerere de chemare în judecată în instanța de judecată (de către orice persoană interesată care consideră un drept al său vătămat prin actul administrativ emis). Menționăm, că au existat și hotărâri judecătorești care au lăsat nesoluționată cererea de chemare în judecată a oficiului teritorial, anume pe motiv, că oficiul nu și-a putut dovedi „dreptul său vătămat” prin actul administrativ contestat.

1.8. Considerăm necesară o pârghie de control (instituirea) asupra activității oficiilor teritoriale, pe motiv, că acestea, deseori abuzează de dreptul său și „torpilează” activitatea administrativă a autorităților administrației publice locale prin notificări și adresări în instanțe pe temeuri speculative (de exemplu contestarea deciziilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren pentru titularii caselor de locuit pe motiv că terenul aferent are înscriere primară „Republica Moldova”, de parcă nu tot statul este „vinovat” de această situație), iar uneori și fără teme adecvat și fără luarea în considerare și descrierea modului în care autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar. În acest sens, autoritățile publice locale trebuie să dispună de un mecanism legal adecvat (prejudiciară și extrajudiciară) de a depune plângeri împotriva unor asemenea abuzuri.

2. Perfecționarea procedurii de vot. Pe motiv că, datorită neexecutării hotărârilor judecătorești, deseori sunt prejudiciate bugetele locale, dar și interesele legitime ale justițiabililor, considerăm necesară examinarea oportunității inserării unor reguli privind procedura de vot în consiliile locale în cazurile adoptării deciziilor întru executarea hotărârilor judecătorești, prevăzute de art. 152 alin. (4) din Codul de executare (hotărârile judecătorești privind efectuarea unor acte obligatorii de către organele colegiale se execută prin adoptarea actului respectiv prin vot nominal în cadrul ședinței acestuia), aplicarea amenințării de constrângere, dar și în general, este necesară identificarea mecanismelor de îmbunătățire a procesului decizional de adoptare a deciziilor de către autoritatea deliberativă, în condițiile în care proiectele de decizie au susținerea autorității publice executive și avizul favorabil, inclusiv al comisiei de specialitate, însă, o perioadă îndelungată nu sunt examinate în ședință și nu se adoptă o decizie, fiind afectată grav imaginea autorității publice locale și drepturile și interesele legitime ale persoanelor interesate.

3. Respectarea principiului separării puterilor în stat. În aspectul celor menționate mai sus atragem atenție la prevederile Codului administrativ al RM conform cărora instanța de judecată poate înlocui „în cazuri adecvate” autoritatea administrației publice locale (art. 255 alin. (1) din Codul administrativ al RM). Înseamnă aceasta că instanța de judecată, ca parte a puterii judecătorești, preia în anumite cazuri atribuții (competențe) a autorității administrației publice locale ca parte a puterii executive? Va avea

actul judecătoresc respectiv statut de act administrativ cu toate rigorile: intrare în vigoare, control administrativ al oficiului teritorial al Cancelariei de Stat (și cum stabilim competența), etc.? Aceste aspecte de asemenea necesită soluționare în contextul sistemului constituțional și legal existent în statul nostru.

CALM își exprimă deschiderea și disponibilitatea de a participa activ la dezvoltarea și concretizarea propunerilor de perfecționare a Legii și legislației aferente

.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex: Igor Cristal / Viorel Rusu, experți CALM
Tel: 022 -22-35-09